

МОНІТОРИНГ ПОРУШЕННЯ ЦИФРОВИХ ПРАВ В УКРАЇНІ

Аналітичний звіт

Період моніторингу – лютий 2021 року

І. ПОРУШЕННЯ ЦИФРОВИХ ПРАВ ЗАГАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ (порушення, які мають вплив на необмежене коло осіб)

Доступ до інтернету

а) Указом Президента України від 14 травня 2020 року № 184/2020 введено в дію Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2020 року “Про застосування, скасування і внесення змін до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)”, яким застосовуються, скасовуються і вносяться зміни до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), запропонованих Кабінетом Міністрів України і Службою безпеки України¹.

Цей Указ продовжує неодноразово критиковану практику блокування веб-сайтів на підставі Указів Президента України від 15.05.2017 року² та від 14.05.2018 року³, на що вже зверталась увага у аналітичних звітах за результатами Моніторингу порушень цифрових прав в Україні⁴.

б) Ухвалою слідчого судді Голосіївського районного суду м. Києва від 04.02.2021 у справі № 752/22980/20 накладено арешт на майнові права інтелектуальної власності, які, начебто виникають у користувачів мережі Інтернет при використанні веб-ресурсів, і зобов'язано інтернет-провайдерів заблокувати доступ до 426 веб-сайтів, серед яких і низка новинних⁵;

¹ <https://www.president.gov.ua/documents/1842020-33629>,

² <https://www.president.gov.ua/documents/1332017-21850>

³ <https://www.president.gov.ua/documents/1262018-24150>

⁴ <https://www.ppl.org.ua/monitoring/monitoring-cifrovix-prav>

⁵ <https://www.pravda.com.ua/news/2021/02/25/7284720/> та

<https://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=99&id=2056&language=uk>

в) Ухвалою слідчого судді Київського районного суду м. Харкова Колесник С.А. від 23.02.2021 у справі №953/16996/20, н/п 1-кє/953/1590/21 у кримінальному провадженні №22020220000000124 від 01.10.2020 накладено арешт на майнові права інтелектуальної власності, які, начебто виникають у користувачів мережі Інтернет при використанні Telegram-каналів: «Резидент» (посилання http://t.me/resident_ua, ідентифікатор - 1001271765197); «Легитимный» (посилання <http://t.me/Legitimniy>, ідентифікатор - 1001242259852); «Картель» (посилання http://t.me/ZE_kartel, ідентифікатор - 1001447182889); «Сплетница» (посилання <http://t.me/spletnicca>, ідентифікатор - 1001287596810) та зобов'язано інтернет-провайдерів, операторів, провайдерів телекомунікацій закрити до них доступ до скасування арешту майна у встановленому нормами КПК України порядку⁶.

Зазначена проблема блокування веб-сайтів детальніше описана в аналітичному звіті [“Судова практика у справах про поширення інформації в інтернеті: тенденції та проблеми правозастосовної практики”](#)⁷ та систематично обговорюється в медійному середовищі⁸.

Таким чином, у звітний період зафіксовано **3 (три) факти порушення цифрових прав загального характеру** у вигляді обмеження доступу до Інтернету.

II. ПОРУШЕННЯ ЦИФРОВИХ ПРАВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ (порушення, які стосуються окремих осіб і не мають безпосереднього впливу на широкую аудиторію)

1. Порушення права на свободу вираження поглядів

1) Одночасне застосування таких способів правового захисту, як спростування та видалення недостовірної інформації без обґрунтування необхідності в цьому; невмотивованість рішень про видалення спірної інформації, що порушує європейські стандарти у галузі свободи слова

Як зазначалось в попередніх звітах про результати моніторингу цифрових прав, в Україні активно розвивається судова практика, відповідно до якої суди зобов'язують не лише спростовувати ту чи іншу інформацію, визнану недостовірною, але й видаляти спірні відомості. При цьому, такі судові рішення, як правило, належним чином не мотивуються. Детальніше зазначену проблему описано в аналітичному звіті [“Судова практика у справах про поширення інформації в інтернеті: тенденції та проблеми правозастосовної практики”](#)⁹.

В лютому 2021 року під час моніторингу виявлено **6 (шість) рішень про спростування і видалення спірних відомостей**. До них належать наступні:

а) Постанова Кропивницького апеляційного суду від 26.01.2021 (оприлюднена в Єдиному державному реєстрі судових рішень 08.02.2021), якою залишено без змін рішення Добровеличківського районного суду Кіровоградської області від 29 жовтня 2020 року, яким спірну інформацію зобов'язано спростувати та видалити¹⁰;

⁶ <https://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=99&id=2055&language=uk>

⁷ <https://bit.ly/3eHXQks>, стор 44-48

⁸ <https://dslua.org/publications/blokuвання-rozdilu-github-livejournal-forklog-rosiyskoho-rbk-ta-kilkokh-telehram-kanaliv-shcho-ne-tak/>

⁹ <https://bit.ly/3eHXQks> стор 21-32

¹⁰ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94679405>

б) Рішення Галицького районного суду м. Львова від 15.01.2021 у справі № 461/2701/20 (оприлюднене в Єдиному державному реєстрі судових рішень 16.02.2021)¹¹;

в) Рішення Галицького районного суду м. Львова від 01.02.2021 у справі № 461/3168/19¹²;

г) Рішення Печерського районного суду м. Києва від 23.02.2021 у справі № 757/12172/20-ц¹³;

г) Постанова Північного апеляційного господарського суду від 02.02.2021 у справі № 910/4415/19¹⁴, якою залишено без змін рішення Господарського суду м. Києва від 17.09.2020, яким відповідача зобов'язано спростувати спірну інформацію та вилучити її з веб-сайту;

д) Рішення Печерського районного суду м. Києва від 18.01.2021 (zareestrowane в Єдиному державному реєстрі судових рішень 26.02.2021) у справі № 757/26434/20-ц, яким суд зобов'язав спростувати спірні відомості шляхом їх видалення¹⁵.

Продовжують звертати на себе увагу судові рішення, в яких зміст спірної інформації прихований позначками “ІНФОРМАЦІЯ №_”. До таких відносяться, зокрема, постанова Київського апеляційного суду від 09.02.2021 у справі № 370/1167/20¹⁶, рішення Печерського районного суду м. Києва від 08.02.2021 у справі № 757/12346/20-ц¹⁷, постанова Верховного Суду від 10.02.2021 у справі № 753/338/19¹⁸; постанова Верховного Суду від 17.02.2021 у справі № 200/15389/18¹⁹, рішення Голосіївського районного суду м. Києва від 21.01.2021 (zareestrowane в Єдиному державному реєстрі судових рішень 28.02.2021) у справі № 752/2954/20²⁰.

Приховування змісту спірної інформації не дає можливості оцінити законність та обґрунтованість судових рішень. Неповне викладення обставин справи не дозволяє зрозуміти суть правопорушення, встановленого судом, а також мотиви суду при ухваленні рішення. Відтак, публікація неповних текстів судових рішень із приховуванням значної частини інформації, важливої для громадського контролю, має ознаки порушення принципу гласності та публічності судових процесів та, зокрема, публічності судових рішень, а також права громадян на інформацію про діяльність судової влади.

2) Судова заборона на поширення імені особи, ухвалена без урахування європейських стандартів балансування права на приватність та права на свободу слова

Постановою Київського апеляційного суду від 04.02.2021 ГО “Наші гроші” зобов'язано видалити зі спірної статті інформацію, яка дає можливість ідентифікувати позивача, а саме, зазначення її імені²¹. При цьому судом не враховано низку критеріїв, розроблених ЄСПЛ, за допомогою яких урівноважуються права на свободу вираження поглядів та на повагу до приватного життя.

3) Визнання факту порушення прав позивача без встановлення змісту недостовірної інформації, яка, на думку суду, порушує його права

¹¹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94884009>

¹² <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94781224>

¹³ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95101254#>

¹⁴ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95030280>

¹⁵ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95165483>

¹⁶ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94822471>

¹⁷ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94691577>

¹⁸ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94873667>

¹⁹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95139332>

²⁰ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95181948>

²¹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94664078>

Рішенням Бориспільського міськрайонного суду Київської області від 20.01.2021 (оприлюдненим у Єдиному державному реєстрі судових рішень 04.02.2021) встановлено факти незаконного розповсюдження кількома невідомими користувачами на офіційних веб-сторінках Youtube недостовірної інформації та особистих даних, що містяться на відео із зображенням позивача. Втім, суд не встановив змісту інформації, яку він вважає недостовірною, та не зазначив її у своєму рішенні. Крім того, у справі застосовано правові норми, які втратили чинність (частину 3 статті 277 ЦК України - презумпція добропорядності), а також надано абсолютну перевагу захисту праву на використання імені позивача без урахування суспільного інтересу в поширенні інформації, яка, як видно із тексту рішення, стосувалась серйозних порушень Правил дорожнього руху²².

4) *Встановлення факту поширення недостовірної інформації, частина якої не стосується позивача*

Рішенням Білоцерківського міськрайонного суду Київської області від 29.01.2021 (оприлюдненим у Єдиному державному реєстрі судових рішень 04.02.2021) встановлено факт недостовірності інформації, поширеної на одному з веб-сайтів в мережі інтернет, частина якої не стосується позивача (п. 3)²³.

5) *Безпідставне покладення обов'язку оприлюднити спростування (повний текст рішення) у ЗМІ, де спірна інформація не поширювалась*

Заочним рішенням Краснопільського районного суду Сумської області від 05.02.2021 спірну інформацію, поширену відповідачем у соціальній мережі Facebook, визнано недостовірною та зобов'язано її спростувати не лише у зазначеній соціальній мережі, але й у місцевих засобах масової інформації шляхом публікації тексту ухваленого у справі судового рішення (на наш погляд, такий спосіб правового захисту є непропорційним втручанням у свободу вираження з огляду на те, що предметом спору була лише одна коротка фраза)²⁴.

6) *Невідповідність змісту тексту спростування суті зазначеного способу правового захисту*

Рішенням Господарського суду Донецької області від 20.01.2021 (оприлюдненим у Єдиному державному реєстрі судових рішень 10.02.2021) відповідача зобов'язано спростувати недостовірну інформацію. Втім у тексті спростування не зазначено відомості, які визнано судом недостовірними. Натомість він містить факти, які, на думку суду, відповідають дійсності, хоча встановлення достовірності цих фактів не було предметом цього судового спору²⁵.

7) *Покладення обов'язку спростувати повний текст статті без зазначення конкретної інформації, що визнана судом недостовірною, а також спростування спірної інформації на веб-ресурсі, власника якого не залучено до участі у справі*

Рішенням Печерського районного суду м. Києва від 08.02.2021 про часткове задоволення позовних вимог відповідача зобов'язано спростувати інформацію, поширену не легше на належному йому веб-сайті, але й на іншому веб-ресурсі. Крім того, суд зобов'язав його спростувати повний текст публікації, не зазначивши конкретні відомості, визнані ним недостовірними.

8) *Безпідставне віднесення інформації про перебування на державній посаді до конфіденційної інформації та зобов'язання у зв'язку з цим видалити її з веб-сайту*

²² <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94529731>

²³ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94601159>

²⁴ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94791620>

²⁵ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94726966>

Рішенням Окружного адміністративного суду м. Києва від 08.02.2021 інформація про перебування позивача на посадах прокурора Сумської області та прокурора Кіровоградської області, кількість днів перебування на зазначених посадах та посилення на застосування щодо позивача заборон, встановлених [статтею 3 Закону України "Про очищення влади"](#), визнана конфіденційною, а її поширення - втручанням "у життя" позивача, у зв'язку з чим на Міністерство юстиції України покладено обов'язок по її видаленню²⁶.

9) Інтернет та поширення чуток

Під час моніторингу зафіксовано 2 (два) судових рішення, які стосуються притягнення до адміністративної відповідальності за поширювання неправдивих чуток (стаття 173-1 КУпАП), які порушують цифрові права. Порушення вбачається у тому, що у постановках не наведено зміст висловлювань, які визнані судом неправдивими, та не аргументовано висновок про те, що ці висловлювання можуть викликати паніку серед населення або порушення громадського порядку. До зазначеної категорії включено наступні рішення суду:

а) постанова Артемівського міськрайонного суду Донецької області від 02.02.2021 у справі № 219/636/21²⁷;

б) постанова Івано-Франківського міського суду Івано-Франківської області від 08.02.2021 у справі № 344/184/21²⁸.

10) Неналежне розмежування фактів та оціночних суджень, спростування достовірної інформації, покладення обов'язку, не передбаченого законом

а) Рішенням Октябрського районного суду м. Полтави від 09.02.2021 частково задоволені позовні вимоги у справі про захист честі, гідності, ділової репутації та відшкодування моральної шкоди. Суд, встановивши, що мало місце зіткнення автомобілів під керуванням позивача та відповідачки, визнав недостовірною інформацію, поширену відповідачкою, про те, що "*в нас врезался внедорожник Toyota Land Cruiser цвет серый металлик*", яка відповідає дійсності. Крім того, недостовірною визнано фразу "*... не дать очередному мажору уйти от ответственности, обвинив других!!!!*", яка відноситься до оціночних суджень і відображає думку відповідачки стосовно ролі позивача у ДТП²⁹. Сформульована судом позиція про те, що до ухвалення постанови у справі про адміністративне правопорушення учасник ДТП не може публічно оцінювати роль інших осіб у дорожньо-транспортній події, суперечить статті 10 ЄКПЛ.

б) Рішенням Печерського районного суду м. Києва від 23.02.2021 визнано недостовірними відомості, які не стосуються особи позивача та відносяться до оціночних суджень, зокрема, фраза: "*Тупая овца, обезьяна, бродячая живность, умственно отсталое чучело*" - такими епітетами вітають зараз депутаток представники моєї нової Національної поліції"³⁰.

в) Рішенням Полтавського районного суду Полтавської області від 26.02.2021 визнано недостовірними відомості, які, зважаючи на використані мовно-стилістичні засоби, мають всі ознаки оціночних суджень³¹.

г) Рішенням Софіївського районного суду Дніпропетровської області від 17.02.2021 частково задоволено позовні вимоги про захист честі, гідності та ділової репутації³². Суд, встановивши, що відповідач висловив свою думку щодо позивача, в той же час визнав

²⁶ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94936213>

²⁷ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94570358>

²⁸ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94734776>

²⁹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95063323>

³⁰ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95101254#>

³¹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95164814>

³² <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95043343>

спірне висловлювання фактом і зобов'язав його спростувати. Крім того, на відповідача покладено обов'язок “публічно через мережу Інтернет вибачитись за недостовірну інформацію”, хоча такий спосіб правового захисту не передбачений законами України і вже визнавався ЄСПЛ таким, що порушує статтю 10 ЄКПЛ (див. справу “Правое дело” і Штекель проти України).

г) Заочним рішенням Красногвардійського районного суду м. Дніпропетровська від 22.01.2021 (оприлюдненого в Єдиному державному реєстрі судових рішень 23.02.2021) відповідача зобов'язано оприлюднити текст спростування із вибаченнями, що не передбачено законодавством України і суперечить практиці ЄСПЛ по статті 10 Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод³³.

11) Тиск на органи саморегуляції роботи журналістів та редакцій, що справляє “охолоджувальний ефект” на свободу слова

Поліція Волинської області відкрила проти Комісії з журналістської етики та її голови Андрія Куликова кримінальне провадження за заявою головного редактора ІА “Журналісти проти корупції” та керівника ГС “Національна спілка незалежних журналістів України” Сергія Кота. Причиною звернення до поліції стало рішення КЖЕ, оприлюднене на веб-сайті <http://www.cje.org.ua/ua> про оголошення С. Коту публічного осуду у зв'язку із грубим порушенням Кодексу етики українського журналіста, зокрема, п. 17, через видачу журналістських посвідчень на платній основі³⁴.

12) Поширення фейків та спотвореної інформації

Видання “Фокус”, “Страна.юа”, низка веб-сайтів, а також партія ОПЗЖ поширюють недостовірні відомості про те, що в Україні начебто заборонили книжки Михайла Булгакова, Бориса Акуніна та розповіді про Іллю Муромця³⁵.

13) Блокування пошуку картинок за хештегами #Ukraine і #Ukrainian

2 лютого Pinterest перестав шукати картинки за хештегами #Ukraine і #Ukrainian начебто за порушення правил майданчика. Втім, блокування зняли за добу після розголосу серед користувачів Twitter³⁶.

14) Інтернет-шахрайство

а) В Україні зафіксовано нову шахрайську схему, яка полягає в тому, що українським водіям масово надходять підроблені протоколи про штраф за перевищення швидкості³⁷.

б) 09.02.2021 потерпілий на сайті ОЛХ замовив гуму для машини, гроші переказав, але товар не отримав. За фактом шахрайства відкрито кримінальне провадження³⁸.

в) Українцям пропонують нескладну роботу вдома, просять внести завдаток-гарантію, а потім зникають³⁹.

³³ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94971566>

³⁴ <https://imi.org.ua/news/politsiya-vidkryla-spravu-proty-kzhe-za-zayavoyu-golovy-zhurnalistiv-proty-koruptsiyi-i37518>

³⁵ <https://ms.detector.media/manipulyatsii/post/26545/2021-02-02-feyk-v-ukraini-zaboronyly-bulgakova-akunina-ta-kazky-pro-illyu-muromtsya/>

³⁶ <https://netfreedom.org.ua/article/pinterest-rozblokuvav-poshuk-kartinok-za-heshtegami-ukraine-i-ukrainian>

³⁷ <https://internetua.com/ukrainskim-avtomobilistam-massovo-prihodyat-poddelnye-shtrafy-kak-ne-otpraviv-dengi-moshennikam>

³⁸ <https://internetua.com/internet-shahrayi-oshukali-csolovika-na-3-tisyaci-griven-1>

³⁹ <https://internetua.com/groshi-vpered-u-mereji-aktivizuvaisya-shahrayi-sxo-proponuuat-robotu>

15) Поширення шкідливого контенту

Учениці однієї із шкіл надивилися відео в TikTok на кшталт: «Випий 40 таблеток і подивись, що буде» і випили по 40 таблеток дротаверину (входить до складу «Но-шпа»). Одна з дівчат померла, а інша перебуває в лікарні, її стан вже середньо стабільний⁴⁰.

16) Хакерські атаки

DDoS-атака на сайт Служби безпеки України, внаслідок якої він перестав працювати⁴¹.

Загалом у лютому 2021 року зафіксовано 28 (двадцять вісім) порушень цифрових прав індивідуального характеру, які стосуються права на свободу вираження поглядів у цифровому середовищі.

2. Приватне життя та захист даних

1) Збирання та поширення персональних даних

а) За інформацією Національного координаційного центру кібербезпеки України при РНБО розширення VK Unblock для браузерів Chrome, Edge містило шкідливий код для викрадення даних акаунтів Google (включаючи активність мобільних пристроїв, геолокацію, та ін.). Дослідники з компанії Avast виявили, що вказане розширення, серед 28 інших, містило шкідливий код, який приховано збирав персональні дані користувачів та за командою з керуючого серверу міг змінювати інформацію на веб-сторінках, включаючи результати пошуку. Загалом такі шкідливі додатки встановили понад 3 млн користувачів, в тому числі з України⁴².

б) Оприлюднення персональних даних осіб в базі сайту Миротворець⁴³.

2) Продаж баз персональних даних

Кіберполіцейські викрили двох осіб, які в Інтернеті, зокрема на платформах оголошень, пропонували до купівлі бази даних про перетин державного кордону України. У розпорядженні зловмисників були відомості щодо перетину кордону українськими та іноземними громадянами, транспортними засобами, а також терміни їхнього перебування в країні. Коштувала одна сформована база від 500 до 1500 гривень. Також правопорушники працювали «на замовлення»⁴⁴.

3) Відмова у видаленні незаконно оприлюднених персональних даних

09.02.2021 Печерський районний суд міста Києва відмовив у задоволенні позову водія «Схем» Сергія Іщенка про захист права на приватність і відхилив прохання зобов'язати колишнього народного депутата та екзаступника голови Адміністрації президента Андрія Портнова видалити з публічного простору його персональні дані⁴⁵.

Отже, у лютому 2021 року зафіксовано 4 (чотири) порушення цифрових прав індивідуального характеру, які стосуються права на приватне життя та захист даних.

⁴⁰ <https://internetua.com/fleshmob-u-tiktok-prizviv-do-smerti-divcsinki>

⁴¹ <https://ua.interfax.com.ua/news/telecom/724640.html>

⁴² <https://www.facebook.com/ncsccUA/posts/227197159022642>

⁴³ <https://internetua.com/ukrainca-dobivavshegosya-zakrytiya-bolee-400-saitov-vnesli-v-bazu-mirotvorca->, а також <https://detector.media/infospace/article/184661/2021-02-07-druzhynu-tarasa-kozaka-vnesly-do-bazy-saytu-mirotvorets/>

⁴⁴ <https://cyberpolice.gov.ua/news/kiberpolicejski-vykryly-dvox-osib-u-nezakonnomu-zbuti-informacziyi-pro-peretyn-derzhavnogo-kordonu-ukrayiny-8221/>

⁴⁵ <https://www.radiosvoboda.org/a/news-skhemy-portnov-pechersky-sud/31093848.html>

Таким чином, загалом у лютому 2021 року зафіксовано 32 (тридцять два) порушення цифрових прав індивідуального характеру, з яких 28 (двадцять вісім) порушень права на свободу вираження поглядів у цифровому середовищі та 4 (чотири) порушення права на приватне життя та захист даних.

ІІІ. ПОТЕНЦІЙНІ ЗАГРОЗИ ДЛЯ СВОБОДИ СЛОВА ТА ПРАВА НА ПРИВАТНІСТЬ В ІНТЕРНЕТІ В УКРАЇНІ

1) *Законодавчі ініціативи*

01.02.2021 Громадські організації виступили із заявою, в якій звернули увагу Верховної Ради України на те, що [законопроект №3196-д](#) про внесення змін до Закону України “Про Службу безпеки України”, прийнятий в першому читанні 28.01.2021, загрожує свободі вираження поглядів та іншим правам людини і не містить ефективного механізму контролю діяльності СБУ, закликавши усунути зазначені недоліки або відхилити його⁴⁶.

2) *Втручання у приватне спілкування*

Користувачів месенджерів Signal та Facebook і ще трьох застосунків для відеоконференцій — JioChat, Mocha та Google Duo прослуховували без їхньої згоди. Витік даних могла спричинити помилка у системі WebRTC – інтернет-протоколі із відкритим кодом для голосового та відеозв'язку⁴⁷;

3) *Витік персональних даних та загроза витоку*

а) На початку лютого 2021 року на одному з хакерських форумів виклали 3,27 млрд унікальних пар викрадених логінів та паролів. Це найбільша база подібних даних в історії, повідомляє портал [Cybernews](#)⁴⁸.

б) Дослідники зі Stanford Internet Observatory (SIO) виявили у соцмережі Clubhouse уразливість, з допомогою якої влада Китаю потенційно могла отримувати доступ до даних та розмов користувачів. Про це повідомляє [The Verge](#)⁴⁹.

4) *Збій в роботі веб-сайтів, мобільних додатків та соціальних мереж*

а) У роботі соцмереж Facebook та Instagram 25 лютого стався глобальний збій⁵⁰;

б) У Telegram стався масштабний збій, який переважно зачепив мешканців України⁵¹

5) *Атаки на сайти, розсилка фішингових листів*

а) Запорізький сайт “[Актуально](#)” зазнав DDoS-атаки, яка продовжувалася майже добу⁵²;

⁴⁶ <https://cedem.org.ua/news/zayava-sbu/?fbclid=IwAR2uUlJgOQUpQOxpYK5Itnga3qIxf255DUjpr6k-A0TsFDKDXmuesIHJO6I>

⁴⁷ <https://netfreedom.org.ua/article/koristuvachiv-signal-ta-facebook-prosluhovuvali-bez-yihnoyi-zgodi>

⁴⁸ <https://ms.detector.media/kiberbezpeka/post/26627/2021-02-14-na-khakerskomu-forumi-vyklaly-327-mlrd-vykradenykh-loginiv-ta-paroliv-tse-naybilsha-baza-v-istorii/>

⁴⁹ <https://netfreedom.org.ua/article/u-clubhouse-viyavili-urazlivist-z-zagrozoyu-vitoku-danih-koristuvachiv>

⁵⁰ <https://ms.detector.media/sotsmerezhi/post/26718/2021-02-25-u-roboti-facebook-ta-instagram-stavnya-globalnyy-zbiy/>

⁵¹ <https://ms.detector.media/internet/post/26680/2021-02-21-u-telegram-stavnya-masshtabnyy-zbiy-yakyy-perevazhno-zachepyv-meshkantsiv-ukrainy/>

⁵² <https://imi.org.ua/news/zaporizkyj-sajt-aktualno-zaznav-ddos-ataky-i37480>

б) 10.02.2021 міський голова Віталій Кличко у Telegram-каналі повідомив про те, що невідомі хакери атакували сайт Київської міської державної адміністрації. Він попередив про можливі збої в роботі сайту⁵³.

в) Лабораторія цифрової безпеки попереджає про нові випадки фішингу. Зокрема, йдеться про отримання листа нібито від Ресурсного центру ГУРТ, із пропозицією переглянути розширену папку. Насправді адресу відправника підроблено, а повідомлення в тілі листа є зображенням, при кліку на яке відкривається фішинговий сайт, що пропонує ввести логін та пароль. Якщо користувач введе ці дані, доступ до них отримують зловмисники⁵⁴. Іншим видом фішингу є повідомлення, в яких масово тегають різні акаунти та сторінки з повідомленням, що їхні сторінки деактивують протягом 24 годин за порушення та пропонують оскаржити рішення за фішинговим посиланням, яке переводить на нібито фейсбук, куди (і чого б це?) знову потрібно залогінитись⁵⁵;

г) Національний координаційний центр кібербезпеки при РНБО України фіксує масовані DDoS атаки на український сегмент Інтернет, переважно на веб-сайти сектору безпеки і оборони. Під час атаки вразливі веб-сервери державних органів інфікуються вірусом, який приховано робить їх елементом бот-мережі, що використовується для DDOS-атак на інші ресурси. При цьому системи безпеки інтернет-провайдерів визначають скомпрометовані веб-сервери як джерело атак, та починають блокувати їх роботу шляхом автоматичного внесення до «чорних списків». Таким чином, навіть після закінчення фази DDoS атаківані веб-сайти залишаються недоступними для користувачів⁵⁶.

Таким чином, у лютому 2021 року зафіксовано 5 (п'ять) потенційних загроз для свободи слова та права на приватність в Інтернеті в Україні, про які свідчать 10 (десять) фактів потенційних порушень цифрових прав, виявлених під час моніторингу.

Підсумовуючи викладене необхідно зазначити, що моніторинг порушень цифрових прав в Україні у лютому 2021 року дозволив виявити:

- **3 (три) факти порушення цифрових прав загального характеру** у вигляді обмеження доступу до Інтернету;
- **32 (тридцять два) факти порушення цифрових прав індивідуального характеру, з яких:**
 - 28 (двадцять вісім) випадків порушення права на свободу вираження поглядів у цифровому середовищі;
 - 4 (чотири) факти порушення права на приватне життя та захист даних у цифровому середовищі.

Виявлено також **5 (п'ять) потенційних загроз** для свободи слова та права на приватність в Інтернеті в Україні, про які свідчать **10 (десять) фактів** потенційних порушень цифрових прав, виявлених під час моніторингу.

Моніторинг здійснюється в рамках проекту, який реалізується у партнерстві з офісом Freedom House в Україні

⁵³ <https://netfreedom.org.ua/article/sajt-kmda>

⁵⁴ <https://www.facebook.com/cyberlabUkraine/photos/a.1573858602657653/3796949767015181/>

⁵⁵ <https://www.facebook.com/dslua/photos/a.1573858602657653/3832311530145671/>

⁵⁶ <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/4820.html>